

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1006/2022
14.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Владимир Марковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 296/21 од 16.08.2021. године, у седници одржаној 14.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 296/21 од 16.08.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови П2 554/19 од 20.04.2021. године, ставом првим изреке малолетна деца парничних странака ВВ, рођена ...2005. године, ГГ, рођена ...2009. године и ДД рођен ...2012. године – поверени су оцу, туженом, који ће самостално вршити родитељско право. Ставом другим изреке уређени су лични односи малолетне ВВ, ГГ и ДД са мајком, тако што ће се одвијати сваког другог викенда од петка у 19,00 часова до недеље у 18,00 часова, један дан у трајању од 3 сата у седмици, када се виђање не реализује викендом (у складу са обавезама деце и родитеља), половину летњег и зимског распуста, наизменично за дечије рођендане, верске и државне празнике, тако што ће мајка преузимати децу на адреси на којој они живе са оцем и враћати оцу на исту адресу, а све у назначено време. Ставом трећим изреке тужиле је обавезана да на име свог доприноса за издржавање малолетне деце плаћа месечно за свако дете по 5.000,00 динара (укупно 15.000,00 динара месечно) на руке или текући рачун оца, туженог до 10-ог у месецу за текући месец почев од 31.08.2016. године, као дана подношења захтева па убудуће док за то постоје законски услови или се прилике не промене. Ставом четвртим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 296/21 од 16.08.2021. године, одбијена је жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиле је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да ревизија тужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. у вези чланова 383. и 384. ЗПП, јер другостепени суд одлучује о жалби по правилу, без расправе, а у случају када је у истој парници првостепена пресуда већ једанпут била укинута, другостепени суд заказује расправу и одлучује о жалби и захтевима странака уколико нађе да се побијана пресуда заснива на погрешном и непотпуном утврђеном чињеничном стању или су у поступку пред првостепеним судом учињене битне повреде одредаба парничног поступка, а што овде није био случај.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су родитељи троје малолетне деце ВВ, рођене ...2005. године, ГГ, рођене ...2009. године и ДД рођеног ...2012. године, у браку странака који је закључен ...2005. године у ... . Брак парничних странака разведен је правноснажном пресудом која је донета у току ове парнице П2 378/16 од 13.02.2017. године. Заједница живота парничних странака прекинута је у току августа месеца 2016. године, када се тужиља са децом преселила код својих родитеља. По престанку заједнице живота, тужени је преузео децу и одбио да их врати због чега се Орган старатељства укључио у решавање проблема и сачинио план услуга којим је уређен боравак деце и њихови односи са родитељима са препоруком да се исти примењује до одређивања привремене мере или правноснажног окончања поступка за развод брака. Тужиља је по прекиду заједнице живота живела код својих родитеља са којима има добар, подржавајући однос у породичној кући, а касније је засновала ванбрачну заједницу и тренутно се налази у Републици ... . Тужени са децом и својом мајком живи у породичној кући која треба да му припадне у својину по основу уговора о доживотном издржавању закљученим са оцем који је преминуо. Мајка туженог прима минималну пензију, а деца остварују дечији додатак за сваког по 2.500,00 динара. Стамбени простор који користе је адекватан тако да девојчице спавају у једној соби, док другу за спавање користи тужени са сином ДД. Тужени ради послове у грађевини и месечно зарађује око 50.000,00 динара у просеку (некада то буде 20.000,00 а некада 70.000,00 динара). Малолетна ВВ похађа средњу школу (прва година), док ГГ иде у пети разред основне школе, а ДД је други разред основне школе. Укупне месечне потребе за свако дете утврђене су у износу од 15.000,00 динара. Тужиља и тужени немају договор око вршења родитељског права нити сарадњу на плану родитељства, а обоје су мотивисани да самостално врше родитељско право. Малолетни ДД је рођен и одрастао у породичној кући оца у заједничком домаћинству са бабом по оцу и боравком код оца био би задовољен принцип стабилности и сталности. Његове потребе би у већој мери биле задовољене у породици оца, као и потреба за очувањем везе са сестрама и боравак у познатом породичном окружењу. Малолетна ГГ има врло близак и привржен однос са оцем, поштује његов ауторитет и са њим се о свему договара, како у вези домаћих задатака

тако и око кућних послова. Воли да проводи време са оцем да са њим напољу кречи и фарба, јер се отац бави молерским и фасадерским пословима, а замера мајци што се не игра са њом и што више времена проводи, како истиче, на мобилном телефону него у заједничком разговору. Малолетна ВВ поштује ауторитет оца, а нема квалитетан контакт са мајком заснован на поверењу и блискости, што и сама мајка препознаје. У последње време деца бораве код оца (више од две године), а ређе виђају мајку. Деца су изразила жељу да наставе да живе са оцем али да виђају мајку, с тим што малолетна ВВ не жели да преспава код мајке и код ње је присутан осећај одбачености од стране мајке, при чему њен став утиче и на став сестре и брата. У току поступка узето је мишљење малолетне ВВ (када је имала 11 година) и тада је изразила жељу да живи са оцем. Развојне потребе деце су у већој мери задовољене у породици оца, где бораве у познатом породичном окружењу (рођена и одрасла у тој породичној кући) и отац о њима брине на адекватан начин уз помоћ своје мајке. Деца не остварују редовне контакте са мајком и то се негативно одражава на њихов развој и на развој њиховог личног и породичног идентитета. Стручно мишљење Центра за социјални рад дато у извештају од 03.02.2020. и 15.07.2020. године је да је најповољније по социјални и психички развој деце да буду поверена оцу, да се не раздвајају и да се развијају уз задовољен принцип сталности и стабилности. Оцењено је да су дата стручна мишљења Органа старатељства у току ове парнице (који је био укључен у решавање породичних проблема од прекида заједнице парничних странака) различита, резултат чињенице да су мишљења дата у различитим временским периодима на основу актуелних породичних ситуација у датом тренутку. Зато се по изјашњењу Центара за социјални рад, дата мишљења не могу усаглашавати имајући у виду актуелну породичну ситуацију и прилике. Налазећи да родитељска подобност оба родитеља није доведена у питање, да је извођење доказа вештачењем од стране стручног тима породичних терапеута Клинике са психијатријске болести др Лазара Лазаревић у Београду непотребно и водило би одуговлачењу поступка, прихваћено је мишљење Органа старатељства дато на основу актуелне породичне ситуације.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су ценећи најбољи интерес малолетне деце, родитељски капацитет странака, њихове породичне, стамбене и материјалне прилике, те узраст деце и њихов узајамни однос са родитељима одлучили да се малолетна деца повере оцу на самостално вршење родитељског права уз уређен модел виђања са мајком, по предлогу органа старатељства и уз обавезу тужиље да доприноси њиховом издржавању са по 5.000,00 динара месечно.

Према члану 3. став 1. Конвенције о правима детета (Закон о ратификацији конвенције Уједињених нација о правима детета „Службени лист СФРЈ“ - Међународни уговори број 15/90 и „Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори број 4/96 и 2/97) у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета без обзира на то да ли спроводе јавни или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Државе чланице се обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља

или других појединаца који су правно одговорни за дете и преузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере (став 2.).

Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета и ако утврди да је у спору за вршење родитељског права странка дете које је способно да формира своје мишљење, дужан је да дозволи детету да непосредно изрази своје мишљење и да мишљењу детета посвети дужну пажњу у складу са годинама и зрелошћу детета, као и да мишљење детета утврди на начин и на месту које је у складу са његовим годинама и зрелошћу, осим ако би то очигледно било у супротности са најбољим интересом детета (члан 266. став 1. и 3. наведеног закона). Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима (члан 270.).

По оцени Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право и утврдили најбољи интерес малолетне деце одлучујући да отац самостално врши родитељско право, а да са мајком одржавају редовне личне контакте према утврђеном моделу предложеном у стручном мишљењу органа старатељства. Процена најбољег интереса малолетне деце, утврђена на основу стручног мишљења органа старатељства који је оцењен у склопу осталих изведених доказа, не доводи се у сумњу наводима ревизије о постојању два супротна стручна мишљења органа старатељства, јер је у поступку утврђено да су стручна мишљења у овој парници (која траје од 24.08.2016. године) дата на основу породичних прилика и околности присутних у различитим временским периодима. Зато су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права и указивање да је након измене водитеља случаја дато другачије мишљење Центра за социјални рад, а што је све било предмет правилне оцене нижестепених судова.

Стручно мишљење прихваћено од стране нижестепених судова, дато је на основу актуелне породичне ситуације и породичних прилика парничних странака, изражене жеље малолетне деце, те чињенице да родитељска подобност оба родитеља није доведена у питање, као и да нису уочени елементи који би указивали да отац отуђује децу од мајке или на други начин злоупотребљава родитељско право. Истражно начело у поступцима у вези са породичним односима из члана 205. Породичног закона, не обавезује суд да у сваком случају изведе доказ вештачењем. Одлуку о томе доноси суд, а у овом случају нижестепени судови су оценили да није потребно обавити вештачење, утврђујући најбољи интерес деце на основу стручног мишљења органа старатељства и чињеница о узајамној везаности деце, израженом мишљењу у смислу члана 65. Породичног закона, чињеници да отац брине о деци више од две године на адекватан начин уз помоћ своје мајке, у познатом породичном окружењу чиме је задовољен принцип сталности и стабилности, што је све неопходно

за правилан развој малолетне деце, као и да родитељске компетенције оца нису доведене у сумњу.

Критеријуми за одређивање издржавања прописани су чланом 160. Породичног закона, тако да се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања. Правилно су у конкретном случају утврђене потребе малолетне деце на основу њиховог узраста и основних животних потреба, док су са друге стране утврђене могућности мајке као дужника издржавања. Утврђеним доприносом за издржавање деце од стране мајке, уз допринос оца чије су материјалне прилике правилно утврђене и који се свакодневно стара и води бригу о деци, овај суд налази да ће потребе деце бити на адекватан начин задовољене.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић